

# Betra kandídatsár með nýrri reglugerð

– segir Inga Sif Ólafsdóttir lungnalæknir og kennslustjóri kandiádata á Landspítala

■ ■ ■ Pröstur Haraldsson

Enginn verður óbarinn biskup er oft sagt og það á við um fleiri stéttir en þá geistlegu. Þótt beinar líkamsmeiðingar séu kannski ekki lengur á námskrám gildir það um lækna að nám þeirra er bæði langt og strangt. Eftir 6 ára almennt læknanám tekur við eins árs starfsnám – kandídatsár er það kallað – og að því loknu hlýtur viðkomandi almennt lækningaleyfi. Þá er sérnámið eftir og það tekur mismörg ár, en sjaldan færri en fimm, oft talsvert fleiri.

En hvers vegna er verið að telja upp þessa sjálfsögðu hluti sem allir lesendur blaðsins þekkja út í þaula? Jú, það er gert vegna þess að eftir almennt læknanám er framhaldið komið undir eigi færri en þremur nefndum sem skipaðar eru af opinberum aðilum. Í nýrri reglugerð frá 2015 voru þessar nefndir skilgreindar og síðan hafa þær verið að endurskipuleggja og yfirfara þetta nám. *Læknablaðið* ætlar að kynna starf þeirra í þessu tölublaði og tveim næstu og við byrjum á byrjuninni.

## Kennum þeim að vera læknar

Inga Sif Ólafsdóttir lungnalæknir er formaður þeirrar nefndar sem heldur utan um starfsnám læknaandádata. Í spjalli við *Læknablaðið* sagði hún að nefndin hefði verið skipuð sumarið 2015 en þá hefði verið búíð að ganga frá öllu varðandi starfsnám kandiádata á komandi vetri. Nefndar-

menn hófust þá handa við að undirbúa kandídatsárið 2016-2017 samkvæmt til-mælum reglugerðarinnar.

– Reglugerðin lagði okkur í fyrsta lagi til það verkefni að búa til nýja marklýsingu fyrir starfsnámið. Við á Landspítala kynntum okkur hvernig farið er að í löndunum í kringum okkur og ákváðum að taka marklýsingu frá Bretlandi til fyrirmyndar. Við völdum hana frekar en norrænar marklýsingar vegna þess að okkur fannst hún nær þeim hugmyndum sem við höfðum um námið. Marklýsing okkar leggur áherslu á að kenna kandiádotunum að starfa sem lækna, hefur fagmennsku og öryggi sjúklingsins að leiðarljósi og er með vel skilgreindar hæfniskröfur og lokamarkmið. Áherslan er á að lækna starfi með öðrum fagstéttum og eigi góð samskipti við sjúklingsana, jafnframt því að kenna honum það sem þarf til að sinna daglegum læknaströfum, segir Inga Sif. Nefndin lagði til að þessi marklýsing gildi á landsvísi og heimilislækna skrifuðu sérkafla. Reynir Tómas Geirsson aðstoðaði Ingu Sif við þýðingu marklýsingarinnar og var þetta fyrsta marklýsingin sem mats- og hæfnisnefnd samþykkti.

Í öðru lagi felur reglugerðin nefndinni að skipuleggja starfsnámið sem „náms-blokkakerfi í eitt ár í senn frá 15. júní ár hvert“ eins og þar segir. Hún á að auglýsa stöður námslækna og stýra ráðningarferli kandiádata í samvinnu við þær heil-

brigðisstofnanir sem viðurkenndar eru til að veita starfsnám. Nefndin hefur gert það sem henni er falið í reglugerðinni og ýmislegt fleira sem ekki er kveðið á um þar.

## Mikil breyting frá fyrri tíð

– Breytingin á starfsnáminu er mjög mikil. Þegar við komum að verki var ekkert sameiginlegt skipulag á milli stofnanna þegar kom að kandídatsárinu. Hver stofnun skipulagði námið hjá sér svo kandiádatinn varð að þúsla náminu saman sjálfur ef hann var á fleiri en einum stað. Það var heldur engin marklýsing til sem heitið gat, engar skilgreindar hæfniskröfur og matsblöð fá og ekki samræmd. Kerfið sem við höfum komið á er miklu heildstæðara og betra fyrir kandiádatinn. Það er mikilvægt því þarna eiga í hlut ungrir lækna sem við þurfum að hjálpa svo fyrstu skrefin í starfi verði jákvæð, segir Inga Sif.

Reglurnar kveða á um að klínískt starfsnám séu 12 mánuðir sem skiptast þannig: fjórir mánuðir á lyflækningadeild, tveir mánuðir á skurðeild eða bráðamóttöku, fjórir mánuðir á heilsugæslu og tveggja mánaða klínísk vinna til viðbótar, má vera á fyrri deild eða einhverri annarri sem samþykktar hafa verið af mats- og hæfnisnefnd.

– Við ákváðum að koma á kynningar-dögum fyrir varðandi kandiádata sem standa yfir í fjóra daga, heldur Inga Sif



*Inga Sif gerir allt til reiðu fyrir læknaáráttir og leggur þeim lífsreglurnar.*

áfram. – Fyrsta daginn eru allir saman og það er farið í gegnum marklýsinguna og hvers er krafist af kandiðinum. Svo er fjallað um atvikaskráningar, stígun sjúklinga og forgangsroðun, erindi frá Félagi almennra lækna, kynning á Heilsugáttinni, Hreyfiseðlinum og Hvað er heilbriggt starfsumhverfi. Við látum þau ræða sín á milli í minni hópum um hvernig sé rétt að bregðast við óviðeigandi hegðun kandiðats, ef það koma upp veikindi eða fíknivandamál hjá kandiðat, ef tímastjórnun og mæting er í ólagi og hvert maður á að snúa sér ef það kemur kvörtun frá sjúklingi.

Annar dagurinn er skipulagður af heilsugæslunni og þá er rætt um hvað er að vera heilbrigður, áverkaskoðun, sýkla-

lyfjaval, vottorðagerð, samtál við erfiða sjúklinginn, aukaverkanir lyfja og tilkynningar til Lyfjastofnanir.

Þriðja daginn er hluti hópsins hálfan daginn í tölvuveri og kynnrir sér það fræðsluefni sem nefndin hefur útbúið og rafrænu kerfin sem þau þurfa að nota: Sögu, Heilsugáttina, Tímalínuna, Therapy, Vinnustundina og fleira. Þau kynna sér sýkingarvarnir, hvað er góður handþvottur, hvernig á að bregðast við einangrun og þess háttar.

Lokadaginn eru þau með nýbyrjuðum hjúkrunarfræðingum og stunda með þeim ýmsar stöðvafjálfanir og æfingar. Þar er hermikennsla, SBAR-samskiptaleiðin er kynnt, vinnubrögð GÁT-teymisins á Landspítala, STREYMA stofugangur, sem

og inngríp á borð við blóðprufur og blóðræktun, blóðgös, erfið þvagleggsuppsetning, ísetning á magassondu, uppsetning á æðaleggjum, örugga lyfjaávisun og fleira. Þarna hefst strax þverfaglegt samstarf með hjúkrunarfræðingum.

#### Fræðslufundir og rafræn skráning

– Auk þessara kynningardaga skipuleggur menntadeild Landspítalans fræðslufundi sem haldnir eru vikulega meðan á kandiðatsárinu stendur. Það er sent út í fjarvarpi svo það geta allir fylgst með því, hvar sem þeir eru í námi. Þessir fundir eru á vinnutíma, oftast hálfur annar tími í lok vinnudags, og þeim er skylt að taka þátt í að minnsta kosti 10 fundum sem eru í boði á námstímanum. Þá hefur nefndin einnig sett saman vinnuskjal um kandiðat í vanda og hvernig á að hjálpa honum, segir Inga Sif.

Þegar blaðamaður spyr hvort hún sé ánægð með árangurinn af starfi nefndarinnar svarar hún því játandi.

– Við erum komin með gott kandiðatsár og það hefur batnað með tilkomu reglugerðarinnar og nefndarinnar sem heldur utan um það. Það eru miklir eldhugar með mér í nefndinni sem hafa unnið ötulllega að úrbótum á kandiðatsárinu. Ég er ánægð með það sem við erum búin að gera en auðvitað má alltaf bæta allt. Kandiðatarnir tala um það í viðtölum

að árið sé vel skipulagt. Svona nám verður aldrei fullmótað. Núna þurfum við að innleiða marklýsinguna betur í daglega vinnu kandiðatanna. Í júní tókum við upp rafrænt skráningarkerfi sem mun gera okkur kleift að tengja matsblöðin við marklýsinguna sem vafalaust verður framfaraskref.

Í dag geta kandiðatar verið að starfa á fjórum til 6 starfsstöðum á kandiðatsárinu og þá getur verið erfitt að hafa yfirsýn yfir hvað þau eru að sýsla. Við erum að taka í gagnið skráningarkerfi sem nefnist ePort-Folio, til að fylgjast með framgangi. Þar verða öll matsblöð færð inn og aðgengileg fyrir handleiðara.

Ef það koma upp vafamál sem varða hæfi kandiðatanna á framkvæmdastjóri lækninga að koma með tillögur að úrlausnum en það er hann sem vottar að kandiðat hafi lokið starfsnámi á fullnægjandi hátt á þeirri starfsstöð. Ef upp koma

vafaatriði tekur nefndin afstöðu til þess. Að öðru leyti eru það kennslustjórnir á starfsstöðvunum og handleiðarar kandiðatanna sem og þeir sérfræðingar sem kandiðatar vinna með sem hafa afskipti af þeim frá degi til dags. Á Landspítala eru tekin starfsmannaviðtöl við þau þegar árið er hálfnað og svo hitta þau handleiðara reglulega allt árið.

#### Kynnisferðir til útlanda

Starfsnámið er töluvert að umfangi því 60-90 kandiðatar stunda nám á hverjum tíma. Inga Sif segir að þeim kunni að fjölga þar sem margir íslenskir læknanemar eru í námi erlendis. Okkur í nefndinni um kandiðatsárið þykir fengur að fá þessa læknanema til Íslands á kandiðatsár og fór hluti nefndarinnar eins og greint var frá í júníblaði *Læknaþlaðsins* í fyrra til Debrechen í Ungverjalandi. Við stefnum á

að fara á næsta ári aftur til Debrechen en einnig til Martin í Slóvakíu en á báðum þessum stöðum eru íslenskir læknanemar við nám.

– Ég held líka kynningarfundum bæði í janúar og í ágúst á hverju ári fyrir þá læknanema sem eru í verknámi hér á Íslandi. Við erum með flott kandiðatsár og reynslan sem þau fá er ómetanleg fyrir unga lækna sem eru að stíga sín fyrstu spor. Þarna er hópur sem þarf að vita að við viljum fá þau á kandiðatsárið, þau eru framtíðarstarfskraftar fyrir Ísland og við þurfum að sinna þeim til jafns við aðra. Við urðum þess líka vör að kollegar okkar á Norðurlöndunum voru að róa í þeim að koma til Danmerkur og Noregs. Við getum ekki setið afskiptalaus því það eru miklu meiri líkur á að lækni sem kemur hingað á kandiðatsár komi aftur sem sérfræðingur, segir Inga Sif Ólafsdóttir að lokum.

## Styrkir til rannsókna vegna vandamála er tengjast eyrum

### Liljusjóðurinn

Rannsóknar- og styrktarsjóður Lilju Guðrúnar Hannesdóttur auglýsir til umsóknar styrki til rannsókna á vandamálum er tengjast eyrum með sérstöku tilliti til vandamála í mið- og innra eyra svo sem eyrnasuðs, svima og heyrnartruflana

Tilgangur sjóðsins er að styrkja rannsóknir á vandamálum er tengjast eyrum með sérstöku tilliti til vandamála í mið- og innra eyra svo sem eyrnasuðs, svima og heyrnartruflana.

Tilgangur rannsókna skal vera sá, að afla hvernar vitneskju, sem hægt er, til að komast að uppsprettu vandamála er tengjast eyrum og/eða hvernig leysa megi þau.

#### Umsóknarfrestur er til 11. maí 2017.

Úthlutað verður úr sjóðnum á afmælisdegi Lilju, þann 24. maí 2017.

Umsóknareyðublöð má nálgast á heimasíðu sjóðsins [liljusjodurinn.is](http://liljusjodurinn.is) eða hjá undirrituðum.

Arnar Guðjónsson, yfirlæknir

Háls-, nef- og eyrnadeild Landspítala; [arnarg@landspitali.is](mailto:arnarg@landspitali.is)

Ingibjörg Hinriksdóttir, yfirlæknir

Heyrnar- og talmeinastöð Íslands; [ingibjorg@hti.is](mailto:ingibjorg@hti.is)



## Besta vísindaerindi unglæknis eða læknanema 2017

Sameiginlegt vísindapening lækna og hjúkrunarfræðinga á skurð-, fæðinga- og gjörgæsludeildum var haldið helgina 31. mars - 1. apríl síðastliðna. Þingið þótti takast sérlega vel, en hátt í 300 lækna, hjúkrunarfræðingar og læknanemar tóku þátt í þinginu sem haldið var í Hörpu. Hápunkturinn var að venju keppni um besta vísindaerindi unglæknis eða læknanema og er keppt um verðlaun sem kennd eru við Jónas Magnússon fyrrverandi prófessor. Keppnin var hnífjöfn að þessu sinni og öll erindin sérlega vel flutt. Hlutskörpust í ár var Klara Guðmundsdóttir læknanemi á 6. ári en verkefni hennar fjallar um miðþekjuæxli (*mesothelioma*) í fleiðru og lungum.

Á myndinni má sjá keppendur ásamt Engilbert Sigurðssyni prófessor og deildarforseta læknaeildar HÍ sem var formaður dómnefndar. Frá vinstri: Elva Dögg Brynjarsdóttir deildarlæknir, læknanemarnir Hilda Hrönn Guðmundsdóttir, Klara Guðmundsdóttir og Þórður Páll Pálsson og deildarlæknirinn Guðrún María Jónsdóttir.